

छोट्या संवर्गामध्ये मागास प्रवर्गांची आरक्षणाची
पदे भरण्याबाबतची कार्यपद्धती.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक:बीसीसी-२००८/प्र.क्र.४०७/०८/१६-ब
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २७ ऑक्टोबर, २००८

- संदर्भ : १) परिपत्रक क्र. बीसीसी १०७९/१५५/१६-ब,
दिनांक १९ डिसेंबर, १९७९.
२) शासन निर्णय, क्र. बीसीसी १०९४/सीआर ५७/९४/१६-ब,
दिनांक ५ डिसेंबर, १९९४.
३) महाराष्ट्र आरक्षण कायदा क्रमांक ८/२००४.
४) शासन निर्णय,क्रमांक: बीसीसी २००१/१८८७/प्र.क्र.६४/०१/१६-ब,
दिनांक २५ मे, २००४.
५) शासन निर्णय,क्रमांक: बीसीसी २००१/१८८७/प्र.क्र.६४/०१/१६-ब,
दिनांक २६ ऑक्टोबर, २००४.

परिपत्रक

मागासवर्गीयांच्या बाबतीत शासकीय सेवेतील आरक्षणाबाबतचे धोरण राबवित असताना सर्व मागासवर्गीय घटकांना त्यांचेसाठी निश्चित करण्यात आलेल्या आरक्षणाच्या टक्केवारीनुसार प्रतिनिधीत्व मिळाले पाहिजे, याची अंमलबजावणी करण्यासाठी ह्या विभागाने वेळोवेळी आदेश निर्गमित केले आहेत. छोट्या संवर्गांच्या बाबतीत पदोन्नतीमधील आरक्षण निश्चित करताना ३३ टक्के मर्यादेचे पालन करावयाचे असल्याने सर्वच मागास घटकांना प्रतिनिधीत्व मिळत नाही. यामुळे पदोन्नतीमध्ये आरक्षणाचा लाभ सर्व प्रवर्गांना होत नाही असे आढळून आल्यामुळे ह्या विभागाने संदर्भ क्रमांक १ च्या परिपत्रकान्वये छोट्या संवर्गामध्ये मागासवर्गीयांची आरक्षणाची पदे बिंदू नामावलीच्या क्रमानुसार आळीपाळीने (by

rotation) भरावीत अशा स्पष्ट सूचना दिलेल्या आहेत. सेवेतील आरक्षणाच्या धोरणाची अंमलबजावणी करीत असताना मागास प्रवर्गातील एखाद्या घटकाचा उमेदवार उपलब्ध होत नसल्यास कोणती कार्यवाही करावी याविषयीच्या सर्वसाधारण सूचना ह्या विभागाच्या संदर्भ क्रमांक २ येथील शासन निर्णयान्वये निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. आरक्षण कायदा-२००४ ची राज्यामध्ये अंमलबजावणी सुरु झाल्यानंतर पदोन्नतीमध्ये वर्ग-१ च्या पुढील सर्व टप्प्यावर नव्याने आरक्षणाची अंमलबजावणी कशाप्रकारे करावी याविषयीच्या सविस्तर सूचना संदर्भ क्रमांक ५ च्या शासन निर्णयान्वये देण्यात आलेल्या आहेत. तसेच छोट्या संवर्गाच्या बाबतीत पदोन्नतीमध्ये आरक्षणाचे धोरण राबविताना कशाप्रकारे कार्यवाही करावी याविषयी ह्या शासन निर्णयातील परिच्छेद -४ मध्ये स्पष्ट सूचना दिलेल्या आहेत. असे असतानाही ह्या विभागाकडे "छोट्या संवर्गाबाबत पदोन्नतीमध्ये आरक्षणाची अंमलबजावणी करीत असताना, एखाद्या मागास घटकाचा उमेदवार उपलब्ध न झाल्यास बिंदू नामावलीच्या क्रमानुसार पुढच्या बिंदूचा वापर करावयाचा की, दिनांक ५.१२.१९९४ च्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार हे पद तात्पुरते अनारक्षित करून सेवाजेष्ठतेने भरावे" याबाबत वारंवार विचारणा करण्यात येत आहे.

२. या अनुषंगाने आता असे आदेश देण्यात येत आहेत की, संदर्भ क्रमांक ५ येथील शासन निर्णयाच्या परिच्छेद -४ मध्ये नमूद केल्यानुसार ज्या संवर्गामध्ये एकूण मंजूर पदसंख्या ३२ पेक्षा कमी असेल त्या संवर्गामध्ये ३३ टक्के आरक्षणाची मर्यादा पाळत असताना काही मागास प्रवर्गांना एकही पद मिळणार नाही म्हणून याबाबत ३३ टक्के आरक्षणाप्रमाणे येणारी पदे प्रवर्गासाठी विहित केलेल्या आरक्षण टक्केवारीच्या मर्यादेत व बिंदू नामावलीच्या क्रमानुसार प्रथम अनुसूचित जाती तदनंतर अनुसूचित जमाती याप्रमाणे विमुक्त जाती/भटक्या जमाती व शेवटी विशेष मागास प्रवर्ग या क्रमाने पदे भरावयाची आहेत. असे करीत असताना जर एखाद्या प्रवर्गाचा उमेदवार पदोन्नतीस उपलब्ध होत नसल्यास त्याच्या पुढच्या प्रवर्गाच्या बिंदू क्रमांकाचा पदोन्नतीसाठी वापर करावयाचा आहे. अशाप्रकारे आरक्षणाच्या टक्केवारीच्या

मर्यादेत, बिंदू नामावलीच्या क्रमवारीनुसार त्या त्या प्रवर्गाचा उमेदवार उपलब्ध नसल्यामुळे जर पद भरता येत नसेल तर क्रमवारीनुसार पुढील प्रवर्गाच्या आरक्षण बिंदूचा वापर करण्यात यावा. यापद्धतीने भरलेला बिंदू रिक्त झाल्यानंतर पुढील बिंदूचा वापर करण्यापूर्वी क्रमवारीनुसार यापूर्वी उमेदवार उपलब्ध नसल्यामुळे ज्या प्रवर्गाचा बिंदू रिक्त राहिला होता तो प्रथम भरण्यात यावा,असे करून देखील सदर प्रवर्गाचा उमेदवार उपलब्ध होत नसेल तरच पुढील प्रवर्गाचा बिंदू वापरावा. अशा प्रकरणी ह्या विभागाच्या दिनांक ५.१२.१९९४ च्या शासन निर्णयान्वये कार्यवाही करावयाची नसून ज्यावेळी कोणत्याही मागास प्रवर्गाचा कोणताही उमेदवार पदोन्नतीसाठी उपलब्ध होत नसेल त्यावेळी मात्र दिनांक ५.१२.१९९४ च्या शासन निर्णयामधील तरतुदीनुसार कार्यवाही करावयाची आहे.

सदरहू सूचना मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या अखत्यारीतील सर्व शासकीय, निमशासकीय सेवा, मंडळे, महामंडळे, महानगरपालिका, नगरपालिका, जिल्हा परिषदा, अनुदानित शैक्षणिक संस्था, सहकारी संस्था, शासनाचे सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम इत्यादी कार्यालयांच्या निदर्शनास आणाव्यात.

सदरहू परिपत्रक शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेताक क्रमांक २००८१०२७१३४२३३००१ आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

सही/-

(गो.आ.लोखंडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,
राज्यपाल यांचे सचिव,
मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
उपमुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
सर्व मंत्री/ राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

मुख्य सचिव

अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग,

सर्व विभागीय आयुक्त,

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,

प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई,

प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई,

प्रबंधक, लोकायुक्त आणि उपलोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,

सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई

राज्यातील सर्व महामंडळे आणि उपक्रम यांचे व्यवस्थापकीय संचालक,

सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त,

सर्व मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा/ नगरपालिका,

संचालक, समाजकल्याण, पुणे,

आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक,

संचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे,

संचालक, सेवायोजन, मुंबई,

महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर,

महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपूर,

अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

निवासी लेखा अधिकारी, मुंबई,

सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या अधिपत्याखालील विभाग व कार्यालय प्रमुख,

सर्व मंत्रालयीन विभाग,

निवड नस्ती, कार्यासन १६-ब